

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) Spółka komandytowa, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w dniu 31 lipca 2017r. w pozwie skierowanym przeciwko D. S. i M. S. wniosła o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niej:

I. umowy darowizny nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w Ł. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz związanego z tą nieruchomością udziału w wysokości (...) w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą (...), zawartej w dniu 15 czerwca 2016 roku w W., przed notariuszem J. W., numer rep. A (...), pomiędzy A. S. a pozwaną D. S.,

II. umowy darowizny nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w W. przy ul. (...) II 67/29, dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy M. w W. prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w dniu 13 września 2016 roku w W., przed notariuszem J. W., numer rep. A (...), pomiędzy A. S. a pozwaną D. S.,

III. umowy darowizny nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny, położony w Ł. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą o nr (...) wraz z udziałem w wysokości (...) w nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Łomży Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), zawartej w dniu 5 września 2016 roku w W., przed notariuszem J. W., numer rep. A (...), pomiędzy A. S. a pozwanym M. S.

oraz obciążenie pozwanych kosztami procesu.

W uzasadnieniu roszczenia powódka podała, że 9 września 2016 r. uzyskała

nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, zgodnie z którym dłużnik A. S. zobowiązana została, aby zapłacić na rzecz powódki kwotę 118.406,28 zł należności głównej wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania. Nakaz zapłaty został opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 19 października 2016 r. W celu zaspokojenia należności powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne z majątku dłużnika. Umową darowizny z dnia 15 czerwca 2016 r. dłużnik przeniósł własność nieruchomości położonej w Ł. na rzecz córki D. S.. Kolejną umową darowizny z dnia 13 września 2016 r. dłużniczka przeniósła własność nieruchomości położonej w W. na rzecz córki D. S.. Ponadto dokonała rozporządzenia nieruchomością na rzecz swego syna M. S.. Powyższe czynności prawne dokonane zostały z pokrzywdzeniem powódki – wierzyciela, a dłużniczka działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Jako wartość przedmiotu sporu została wskazana kwota 125.304,28 zł.

Także w dniu 31 lipca 2017 r. powódka w drugim pozwie skierowanym przeciwko D. S. i M. S. wniosła o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niej tych samych umów, tj.

I. umowy darowizny nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w Ł. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz związanego z tą nieruchomością udziału w wysokości (...) w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą (...), zawartej w dniu 15 czerwca 2016 roku w W., przed notariuszem J. W., numer rep. A (...), pomiędzy A. S. a pozwaną,

II. umowy darowizny nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w W. przy ul. (...) II 67/29, dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy M. w W. prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w dniu 13 września 2016 roku w W., przed notariuszem J. W., numer rep. A(...), pomiędzy A. S. a pozwaną D. S.,

III. umowy darowizny nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny, położony w Ł. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą o nr (...) wraz z udziałem w wysokości (...) w nieruchomości, dla której

Sąd Rejonowy w Łomży Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), zawartej w dniu 5 września 2016 roku w W., przed notariuszem J. W., numer rep. A (...), pomiędzy A. S., a pozwanym M. S.

oraz obciążenie pozwanych kosztami procesu.

W uzasadnieniu tego powództwa strona powodowa podnosiła, że dnia 7 września 2016 r. uzyskała nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu, zgodnie z którym dłużnik A. S. zobowiązana jest zapłacić na rzecz powódki kwotę 94.825,06 zł należności głównej wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania. Nakaz zapłaty został opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 16 listopada 2016 r. W celu zaspokojenia należności powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne z majątku dłużnika. Umową darowizny z dnia 15 czerwca 2016 r. dłużnika przeniosła własność nieruchomości położonej w Ł. na rzecz córki D. S.. Kolejną umową darowizny z dnia 13 września 2016 r. przeniosła własność nieruchomości położonej w W. na rzecz córki D. S.. Kolejną umową darowizny przeniosła własność następnej nieruchomości na rzecz syna M. S.. Powyższe czynności prawne, zdaniem strony powodowej, dokonane zostały z pokrzywdzeniem powódki jako wierzyciela. Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Jako wartość przedmiotu sporu została wskazana kwota 101.723,06 zł.

Zarządzeniem sędziego z dnia 3 sierpnia 2017 r. wskazane powyżej sprawy mające sygnatury akt I C 483/17 i I C 484/17 połączono do wspólnego rozpoznania pod sprawą, która wpłynęła wcześniej, tj. I C 483/17 i zostały one rozpoznane łącznie.

Pozwana D. S. reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, w odpowiedzi na pozew nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska przyznała, że na podstawie umów darowizny z dnia 15 czerwca 2016 r. i 13 września 2016 r. zawartych w W. przed notariuszem J. W. (R.. A: (...) i (...)) nabyła prawo własności nieruchomości opisanych w księgach wieczystych nr KW (...) prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Łomży oraz KW (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W..

W pozostałym zakresie pozwana zaprzeczyła wszelkim okolicznościom podnoszonym przez powódkę, które uzasadniają jego roszczenie w niniejszej sprawie. Podnosiła, że obie umowy darowizny zostały dokonane przez dłużniczkę na rzecz pozwanej przed uprawomocnieniem się orzeczenia, z którego powódka wywodzi swoje roszczenie, przy czym jedna z umów była zawarta na kilka miesięcy przed wydaniem nakazu zapłaty.

Nadto twierdziła, że mieszkanie w W. położone przy ulicy (...) II było kupione z zamiarem przeznaczenia na jej rzecz, ale w tym okresie nie miała zdolności kredytowych aby uzyskać kredyt a następnie dokonywać jego spłaty. Twierdziła, że obecnie sama spłaca kredyt zaciągnięty przez matkę na to mieszkanie. Podała też, że mieszkanie w Ł. przy ul. (...), było przedmiotem umowy darowizny na jej rzecz na podstawie ustaleń rodzinnych, że oboje pozwani otrzymują wsparcie finansowe od matki w postaci darowizn na ich rzecz przedmiotowych nieruchomości.

W ocenie pozwanej ww. okoliczności wskazują, że w chwili zawierania umów darowizny dłużniczka nie mogła mieć świadomości, że zachowanie jej będzie mogło być uznane za krzywdzące wobec powódki.

W ocenie pozwanej w niniejszej sprawie nie może być mowy o zastosowaniu domniemania z art. 529 kc., albowiem powódka nie wykazała, aby dokonanie przez dłużniczkę darowizn sprawiło, że stała się ona niewypłacalna. Powódka bowiem nie wykazała w pozwie, aby dłużniczka była niewypłacalna już w chwili dokonania darowizny albo stała się niewypłacalna wskutek dokonania darowizny, a powódka opiera swoje twierdzenia jedynie na efektach postępowania egzekucyjnego, które zostało wszczęte na długo po dokonaniu darowizn.

Pozwana podkreśliła, że o problemach majątkowych matki związanych z roszczeniami powódki, dowiedziała się dopiero po wszczęciu niniejszej sprawy. Podniosła, że fakt dokonania przez dłużniczkę określonych czynności

prawnych tj. darowizny w dniach 15 czerwca 2016 r. i 13 września 2016 r. nie narusza praw wierzyciela, jeżeli może on zaspokoić swą wierzytelność z innego majątku dłużnika. Jednocześnie nie wskazała, aby matka miała jakiś majątek.

Pozwana podniosła, że w jej ocenie nie można uznać by dłużniczka mogła przewidywać pokrzywdzenie przyszłych wierzycieli, nawet w granicach ewentualności, tym samym powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Ponieważ pozwany M. S. nie był znany z miejsca pobytu, na wniosek strony powodowej Sąd ustanowił dla niego kuratora w osobie adwokata, któremu doręczono odpisy obu pozwów oraz załączniki złożone w sprawach przed ich połączeniem.

Kurator ustanowiony dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego M. S. w odpowiedzi na pozew nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów wynagrodzenia kuratora.

Kurator podniósł, że nie zostało udowodnione, aby w dacie dokonania zaskarżonych czynności dłużniczka nie posiadała innego majątku, z którego mógłby zaspokoić się wierzyciel. Podniósł też, że powódka nie wykazała, że dłużniczka na dzień 5 września 2016 r. była niewypłacalna, bądź też stała się niewypłacalna w wyniku dokonania tejże czynności.

W toku procesu kurator nawiązał kontakt z pozwanym M. S., ustalił jego adres zamieszkania w B., co skutkowało doręczeniem odpisu pozwu bezpośrednio temu pozwanemu i jego osobisty udział w sprawie, a w konsekwencji zwolnienie kuratora z powierzonych mu obowiązków reprezentacji tej strony.

Pozwany M. S. także nie uznał powództwa skierowanego przeciwko niemu z powodu istnienia dwóch nakazów zapłaty wydanych przeciwko jego matce jako dłużniczce i wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany działał w sprawie osobiście, nie ustanowił fachowego pełnomocnika, ale też w toku procesu nie stawiał się osobiście przed Sądem orzekającym. Wnosząc o przesłuchanie go w charakterze strony w drodze pomocy prawnej przez Konsulat w B., gdzie zamieszkuje. Wniosek ten został uwzględniony.

Pozwany przyznał, że na mocy umowy darowizny zawartej w W. w dniu 5 września 2016 r. przed notariuszem J. W. (R.. A: (...)) nabył prawo własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w Ł. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą nr (...). W pozostałym zakresie zaprzeczył wszelkim okolicznościom podnoszonym przez powódkę. Podniósł, że dłużniczka w chwili zawarcia umowy nie mogła mieć świadomości, że jej działanie będzie mogło być uznane za krzywdzące dla powódki, która nie wykazała, aby jego matka jako dłużniczka była niewypłacalna w chwili dokonania darowizny.

Sąd Okręgowy w Łomży ustalił następujący stan faktyczny:

Dłużniczka A. S., będąc przedsiębiorcą, pozostawała z powodową spółką w relacjach gospodarczych i zaciągnęła wobec niej zobowiązania finansowe, których nie spłaciła.

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) Spółka Komandytowa z siedzibą w W. wystąpiła przeciwko niej z powództwem, uzyskując w dniu 9 września 2016 r. nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z weksła, przez Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w sprawie IX GNc 950/16, zasądzający od A. S. kwotę 118.406,28 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 lipca 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 6.898 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy w Poznaniu ww. nakazowi zapłaty w dniu 19 października 2016 r. nadał klauzulę wykonalności.

Powodowa spółka wystąpiła również z powództwem przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł., A. S. i W. L.. W dniu 7 września 2016 r. uzyskała nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z weksła przez Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział I Cywilny w sprawie I Nc 498/16, nakazujący pozwanym, aby solidarnie zapłacili powodowi z weksła kwotę 94.825,06 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29

lipca 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 6.603 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Dnia 16 listopada 2016 r., Sąd Okręgowy w Poznaniu nadał ww. nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności.

W dniu 15 czerwca 2016 r. A. S. na mocy umowy darowizny zawartej w W. przed notariuszem J. W. (Rep. A Nr (...)) przeniosła na rzecz córki D. S. własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w Ł. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Umową darowizny z dnia 13 września 2016 r. zawartą przed notariuszem J. R.. A Nr (...) A. S. przeniosła na swoją córkę D. S. własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w W. przy ul. (...) II 67/29, dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy M. w W. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Natomiast umową darowizny z dnia 5 września 2016 r. zawartą przed notariuszem J. R.. A Nr (...) A. S. przeniosła na rzecz swojego syna M. S. własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny, położony w Ł. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą o nr (...).

Prowadzone postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu B. G. pod sygn. akt KM 2229/16 - egzekucja na podstawie nakazu zapłaty z dnia 9 września 2016 r. sygn. akt IX GNc 950/16 oraz pod sygn. akt KM 2485/16 – egzekucja na podstawie nakazu zapłaty z dnia 7 września 2016 sygn. akt I Nc 498/16 nie doprowadziły do zaspokojenia wierzyciela.

Również postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu B. G. pod sygn. akt KM 895/17 było bezskuteczne. Przedmiotowe postępowanie egzekucyjne było prowadzone na podstawie tytułu wykonawczego postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu Wydział I Cywilny z dnia 17 marca 2017 r. sygn. akt I Nc 498/16 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 22 maja 2017 r. Komornik wskazał, że nieefektywne okazały się zajęcia z rachunków bankowych dłużników (...) Spółka z o. o., A. S. i W. L. w bankach: (...) Bank (...) S.A., Bank (...) S.A. (...) Bank (...) S.A. dotyczące A. S. i W. L. z tytułu pełnienia funkcji prezesa i wiceprezesa spółki działającej pod firmą (...) Spółka z o. o. , zajęcia udziałów A. S. i W. L. w spółce działającej pod firmą (...) Spółka z o. o., zajęcia wierzytelności wobec Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. i Naczelnika Urzędu Skarbowego P..

Z ww. pisma wynika, że egzekucję przeciwko dłużniczce A. S., oprócz tego Komornika sądowego prowadzi także 11 innych organów egzekucyjnych – w tym 9 komorników sądowych, Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ł. i Zakład Ubezpieczeń Społecznych w B..

Na poczet należności z nakazu zapłaty z dnia 9 września 2016 r. dokonano następujących wpłat: 30.10.2017 r. - 2.028,81 zł, 4.12.2017 r. - 3.000 zł, 18.12.2017 r. - 2.055,04 zł, 10.01.2018 r. - 4.000 zł, 6.02.2018 r. - 5.000 zł, 8.03.2018 r. - 5.000 zł, 23.04.2018 r. - 5.000 zł, 10.09.2018 r. -4.000 zł – łącznie 30.083,85 zł. Wpłaty te zaliczone zostały w kolejności: na poczet kosztów postępowania, następnie odsetek i na sumę dłużną.

Jak wynika z zebranych dowodów, w chwili zawierania umów darowizn nieruchomości, dłużniczka A. S. miała świadomość istniejących zobowiązań i długów powstałych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz kierowanych do niej wezwań o zapłatę z tytułu wierzytelności objętych wskazanymi przez powódkę nakazami zapłaty.

Pozwani D. S. i M. S. są dziećmi A. S.. Wszyscy podają, że pozostają w dobrych relacjach. Z zeznań przesłuchanej w charakterze świadka A. S. wynika, że nieregularnie dokonywała w przeszłości wpłat na rzecz powoda kwot od 1.000 do 2.000 złotych. Nie zaprzeczyła istnienia innych zobowiązań i prowadzonych postępowań egzekucyjnych przeciwko niej. Strona powodowa przyznała ten fakt wskazując, że w toku niniejszego postępowania dłużniczka nie dokonała takich wpłat.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, których autentyczność nie była przez żadną ze stron kwestionowana.

Sąd Okręgowy w Łomży zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Oceniając zasadność roszczenia powódki wskazać należy, że zgodnie z art. 527 § 1 kc, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Przesłankami zawartej we wskazanym przepisie instytucji tzw. skargi pauliańskiej są: 1) pokrzywdzenie wierzycieli, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową; 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i 3) wiedza lub możliwość – przy zachowaniu należytej staranności – dowiedzenia się przez osobę trzecią o tym, że wskutek świadomego działania dłużnika wierzyciele zostali pokrzywdzeni.

Powyższe przesłanki muszą być spełnione kumulatywnie. Ciężar udowodnienia istnienia tych przesłanek spoczywa na wierzycielu (art. 6 kc). W odniesieniu do pewnych sytuacji istnieją jednak przepisy szczególne, które zawierają odpowiednie modyfikacje, zaostrzające lub łagodzące wymogi dowodowe w zależności od specyfiki normowanych stanów faktycznych.

Zgodnie z art. 527 § 3 kc, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Do zastosowania tego przepisu konieczne jest wykazanie przez wierzyciela, że osobę trzecią łączył z dłużnikiem stosunek bliskości w chwili dokonania czynności prawnej krzywdzącej wierzycieli. W razie wykazania tej okoliczności wierzyciel nie ma obowiązku udowadniania, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli.

Kolejnym przepisem łagodzącym wymogi dowodowe jest art. 528 kc, zgodnie z którym, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Dla zastosowania tego przepisu wymagane jest spełnienie tylko dwóch przesłanek: po pierwsze – zaskarżona czynność musi być dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, a po drugie – w jej wyniku osoba trzecia musi uzyskać korzyść bezpłatnie. Przy spełnieniu tych przesłanek, wierzyciel może żądać ochrony pauliańskiej także wtedy, gdy osoba trzecia nie wiedziała albo przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis art. 528 k.c. wyłącza przesłankę złej wiary po stronie osoby trzeciej.

Nie budzi wątpliwości, że w niniejszej sprawie została spełniona pierwsza z wymienionych przesłanek. W myśl art. 527 § 2 kc czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Przepis ten wiąże pokrzywdzenie wierzycieli z rzeczywistą niewypłacalnością dłużnika, na skutek dokonania przez niego czynności prawnej lub z jego niewypłacalnością - na skutek czynności prawnej - w wyższym stopniu niż była przed jej dokonaniem. Między niewypłacalnością dłużnika, a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić zależność ujmowana na ogół jako związek przyczynowy; czynność podjęta przez dłużnika musi być jedną z przyczyn powstałej niewypłacalności. Zob. wyrok SN z 2 października 2007 r., II CSK 323/2007 (LexisNexis nr (...)). Do oceny tego związku przyczynowego właściwa jest chwila, w której wierzyciel wystąpił ze skargą pauliańską. Niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w tej chwili, jak i w chwili orzeczenia przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną (art. 316 § 1 k.p.c.) (por. wyroki SN: z 22 marca 2001 r., V CKN 280/2000,

LexisNexis nr (...); z 23 lipca 2003 r., II CKN 299/2001, (...); z 29 czerwca 2004 r., II CK 368/03, niepubl., i z 16 marca 2006 r., III CSK 8/2006, LexisNexis nr (...), OSNC 2006, nr 12, poz. 207).

W świetle zebranych dowodów poza sporem pozostaje fakt, że A. S. na skutek zawarcia ze swoimi dziećmi – D. i M. S., wyzbyła się majątku w postaci lokalu mieszkalnego położonego w Ł. przy ul. (...), lokalu mieszkalnego położonego w W. przy ul. (...) II oraz lokalu mieszkalnego położonego w Ł. przy ul. (...). W związku z dokonanymi czynnościami A. S. nie posiada majątku, który wystarczałby na zaspokojenie roszczeń powodowej Spółki. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności z akt postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań Grunwald i J. w P. B. G. w sprawach I KM 2485/16, I Km 2229/16, I KM 895/17 wynika, że postępowania egzekucyjne prowadzone z wniosku wierzyciela- powodowej spółki nie doprowadziły do zaspokojenia wierzytelności i są bezskuteczne. Dłużniczka A. S. prowadzi obecnie spółkę jawną wspólnie z W. L., której dochody są przeznaczone na spłatę zadłużenia działalności A. S. i prowadzonej przez nią uprzednio Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jednakże kwoty wpłacane przez Spółkę są dalekie od wyczerpania zobowiązania. Na poczet należności wynikających z nakazu zapłaty w sprawie IX GNC 950/16 wpłacono łącznie kwotę 30.083,85 zł. Przy tym ostatnia kwota 5.000 zł została wpłacona 10 września 2018 r. Porównując aktualny stan majątkowy dłużniczki ze stanem, który mógłby istnieć bez dokonania zaskarżonych czynności, nie ulega wątpliwości, że w zamian za swoje świadczenie dłużniczka nie uzyskała ekwiwalentu. Oczywistym jest więc, że wyzbywając się majątku w drodze objętych pozwem czynności, stała się niewypłacalna. Przy tym sama dłużniczka wskazywała, że obecnie ma zadłużenia wobec innych firm na łączną kwotę około 2 milionów złotych. Poza postępowaniami egzekucyjnymi w sprawach Km 2485/16, Km 2229/16 i Km 895/17 toczącymi się z wniosku powodowej spółki, prowadzone są inne postępowania egzekucyjne. Nie budzi przy tym wątpliwości, że postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko A. S. na podstawie prawomocnych nakazów zapłaty objętych pozwem, miałyby inny przebieg, gdyby w skład jej majątku wchodziły darowane nieruchomości. Ponadto nie ulega wątpliwości, że w chwili wystąpienia przez powodową spółkę ze skargą pauliańską dłużniczka była już niewypłacalna i wiedziała o zaciągniętych na rzecz powódki zobowiązaniach finansowych.

Podkreślenia wymaga, że w doktrynie i orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że to, czy czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzycieli, należy oceniać nie według chwili dokonania tej czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia, tj. wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności (wyrok SN z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00, LEX nr 52793; wyrok SN z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, LEX nr 121702; wyrok SN z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, LEX nr 174173; wyrok SN z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 8/06, OSNC 2006, nr 12, poz. 207). Tym samym w dacie zaskarżenia czynności prawnych dłużniczka była rzeczywiście niewypłacalna. W świetle art. 527 § 2 kc oznacza to, że zaskarżona czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela.

Nie budzi wątpliwości, że w wyniku zawarcia umów darowizny, pozwani uzyskali korzyść majątkową, która polega na otrzymaniu własności nieruchomości, które bezspornie mają istotną wartość i za które dłużniczka nie otrzymała ekwiwalentnego świadczenia. Dłużniczka A. S. przekazała 2 lokale mieszkalne położone w Ł. i jeden lokal mieszkalny położony w W.. Przesłuchana w charakterze świadka zeznawała, że mieszkanie przy ul. (...) zostało wykupione przez jej rodziców, następnie zostało przekazane na nią, a ona z kolei przekazała je zaskarżoną umową darowizny w 2016 r. swemu synowi M. S.. Wskazywała, że lokal mieszkalny przy ul. (...) II w W. kupiła córka, a ona wyłącznie figurowała, żeby wziąć kredyt, który jest spłacany obecnie z konta córki. Przyznała, że to ona była i jest kredytobiorcą z tytułu kupna tego lokalu. Jak wynika zarówno z zeznań tego świadka, jak i wyjaśnień D. S., ta ostatnia nie przystąpiła do umowy kredytowej, gdy już miała zdolności kredytowe i nie uczyniła tego do chwili obecnej. Świadek A. S. przyznała, że mieszkanie położone w Ł. przy ul. (...) było spółdzielczo-lokatorskie, ona je wykupiła, a następnie przekazała w formie darowizny córce. Bezspornie, przeniesienie własności lokali mieszkalnych na rzecz swoich dzieci – umowami darowizny - nieodpłatnymi, spowodowało uzyskanie przez nich korzyści majątkowej. Nie ma przy tym znaczenia okoliczność wskazywana przez dłużniczkę, że mieszkanie położone w W. darowane D. S. zostało zakupione od razu w zamiarze darowania pozwanej. Nieruchomość ta stanowiła składnik majątku dłużniczki, a egzekucja spowodowałaby choćby częściowe zaspokojenie wierzyciela. Tak samo należy interpretować dokonanie umowy darowizny na rzecz pozwanego M. S.. Twierdzenie, że czynność ta miała na celu realizację ustaleń rodzinnych, z rodzicami dłużniczki,

jako pierwotnymi właścicielami tego lokalu, w którym nadal zamieszkują, nie zasługuje na uwzględnienie i nie ma znaczenia w okolicznościach niniejszej sprawy. Dziadkowie pozwanego, jeżeli taka była ich wola, mogli rozporządzić na rzecz wnuka swoją własnością bezpośrednio lub uregulować swoją wolę w formie testamentu. Należy też zauważyć, że nabycie własności tych lokali przez dłużniczkę A. S. nastąpiło znacznie wcześniej, niż powstały jej zobowiązania na rzecz powódki, natomiast dokonane przez nią darowizny na rzecz dzieci, a więc najbliższych członków rodziny, nastąpiło w tym samym czasie co dochodzenia roszczeń objętych nakazami zapłaty.

Dlatego należało uznać, że po stronie dłużniczki A. S. spełniona została także kolejna przesłanka z art. 527 § 1 kc w postaci świadomości po jej stronie zawarcia umów z dziećmi z pokrzywdzeniem wierzyciela. Dłużnik działa bowiem ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę (uświadamia sobie), że wskutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zamiarem dłużnika (wyjątek - art. 530). Wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli musi istnieć w chwili dokonywania czynności prawnej. Świadomość pokrzywdzenia nie musi dotyczyć osoby konkretnego wierzyciela; wystarczy świadomość pokrzywdzenia wierzycieli w ogóle. Może ona dotyczyć innego wierzyciela (nawet tego, który został przez dłużnika później zaspokojony) niż wierzyciel, który żąda uznania czynności za bezskuteczną (wyrok SA w Gdańsku z 10 stycznia 1995 r., I ACr 1014/94, LexisNexis nr (...), OSP 1995, nr 10, poz. 206). W orzecznictwie wskazuje się również, że dostateczną przesłanką przyjęcia działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli jest istnienie ogólnej świadomości co do tego, iż w wyniku podejmowanych czynności może on być niewypłacalny lub stan jego niewypłacalności może się powiększyć (zob. L. Stecki (w:) Kodeks..., s. 520).

Dłużniczka A. S. w dacie dokonywania zaskarżonych czynności tj. w dniu 15 czerwca 2016 r., 13 września 2016 r., 5 września 2016 r. była już dłużnikiem powodowej Spółki. Z akt sprawy wynika, że z racji prowadzenia działalności gospodarczej pod nazwą „Przedsiębiorstwo (...) A. S., posiadała wiele zobowiązań finansowych wynikających z dokonywanych zakupów. Przedłożone przez powódkę faktury vat z okresu od 13 lutego 2016 r. do 29 kwietnia 2016 r. wskazują, że większość z nich była wymagalna przed dniem 15 czerwca 2016 r. Dłużniczka prowadząc działalność gospodarczą i zaciągając zobowiązania musiała o tym wiedzieć i zdawać sobie sprawę z istniejących zobowiązań wobec kontrahentów, w tym wobec strony powodowej. Okoliczność, że na dzień dokonywania przez dłużniczkę zaskarżonych czynności, niektóre z faktur nie były wymagalne, nie stanowi o możliwości uznania, że darując nieruchomości swoim dzieciom nie miała ona świadomości, że wyzbywa się własności nieruchomości, z których wierzyciel mógłby się ewentualnie zaspokoić. Dokonując zaskarżonych czynności wyzbyła się składników swego majątku, tj. dwóch mieszkań położonych w Ł. i jednego mieszkania położonego w W., co spowodowało, że prowadzone egzekucje stały się bezskuteczne. Zawierając kolejno trzy umowy darowizny i to w krótkich odstępach czasu, dłużniczka musiała co najmniej liczyć się ze skutkiem w postaci uniemożliwienia wyegzekwowania przez powodową spółkę przysługujących jej względem dłużniczki należności. Zawierając umowy darowizny lokali mieszkalnych na rzecz dzieci D. S. i M. S. w dniu 15 czerwca 2016 r., 13 września 2016 r. i 5 września 2016 r. roku wiedziała o swoich zobowiązaniach wobec powodowej spółki. Nie sposób też uznać, że nie zdawała sobie sprawy, że dokonane przez nią nieodpłatne czynności prawne, spowodują skutek w postaci niemożności zaspokojenia się wierzycieli z tego majątku.

Dlatego nie było żadnych podstaw, aby uznać za wiarygodne twierdzenia dłużniczki, że przekazywała ona posiadane nieruchomości, mając głównie na uwadze, że dużo podróżuje i kierowała nią obawa, że może nie wrócić. Przed wszystkim zwrócić należy uwagę, że zaskarżonymi umowami darowizny obdarowała swoje dzieci, które w przypadku dziedziczenia ustawowego stają się spadkobiercami w pierwszej kolejności. Ponadto z jej zeznań wynika, że już w czerwcu 2016 r. była zadłużona wobec powodowej spółki, co pozwala uznać, że realnie oceniała sytuację i wiedziała, że nie jest w stanie uregulować ciężących na niej zobowiązaniach. Trudno też uznać jej zeznania za wiarygodne w zakresie w jakim zeznała, że zdecydowała się przekazać lokal mieszkalny synowi M. S. we wrześniu 2016 r. ponieważ w tym czasie syn mógł przyjechać zza granicy. Gdyby kierowała nią wyłącznie obawa, że może ona nie wrócić z zagranicznej wycieczki, mając na uwadze ograniczone możliwości syna w kwestii jego przyjazdu do Polski, mogła zdecydować się na sporządzenie testamentu i w ten sposób rozporządzić swoim majątkiem na wypadek śmierci. Dlatego zeznania dłużniczki A. S. należało uznać za próbę przekonania o odmiennych przyczynach decyzji przekazania majątku na rzecz

swoich dzieci, niż okoliczność celowego działania z pokrzywdzeniem swoich wierzycieli. Zeznania tego świadka jako sprzeczne z ustalonym stanem faktycznym, a także z zasadami logiki i doświadczenia życiowego nie zasługują na uwzględnienie i stanowią wyłącznie formę dążenia do ochrony majątku przez jego egzekucja za długi.

Kolejną, ostatnią przesłanką z art. 527 kc jest wiedza, lub możliwość dowiedzenia się przy zachowaniu należytej staranności o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela przez osobę trzecią. Istotne znacznie ma domniemanie prawne przewidziane w art. 527 § 3 kc, zgodnie z którym, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, korzyść majątkową uzyskała osoba będąca w bliskim z nim stosunku domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. W orzecznictwie przyjmuje się, że chodzi o taki stosunek bliskości między dwoma osobami, który uzasadnia przyjęcie, że jedna z nich jest w posiadaniu informacji o obecnej sytuacji majątkowej drugiej osoby (wyrok SN z 24.04.1996 I CRN 61/96 Legalis 29943).

Stosunek bliskości wynika najczęściej z powiązań rodzinnych. W rozpoznawanej sprawie osobami trzecimi, które uzyskały korzyść majątkową, były dzieci dłużniczki A. S.. Nie ulega wątpliwości, że były one zorientowane, że ich matka A. S. , mając 61 lat i prowadząc od dawna działalność gospodarczą, zawierając z nimi kolejno trzy umowy darowizny w krótkim czasie, przekazując tym samym na ich rzecz cały posiadany majątek, działa celem pokrzywdzenia swoich wierzycieli. Z zeznań D. S. wynika, że kredyt na mieszkanie położone przy ul. (...) II w W. został wzięty przez jej matkę lecz ustalenia między nimi były takie, że ona będzie spłacała kredyt. Zeznawała, że praktycznie od początku ona regulowała zobowiązanie kredytowe, z tym, że na początku dawała ona środki swojej matce bezpośrednio, natomiast obecnie spłaca kredyt ze swego rachunku (od dwóch, trzech lat). Na uwagę zasługuje przy tym fakt, że jest to też okres, od którego obciążają jej matkę prawomocne nakazy zapłaty. Ponadto jak wskazano powyżej, pozwana nie potrafiła wyjaśnić z jakiej przyczyny, skoro faktycznie przejęła zobowiązania kredytowe, nie uregulowała ich z bankiem formalnie lub ujawniając to w treści zawartej umowy darowizny. Pozwana nie wyjaśniła też z jakich przyczyn przejęła te płatności matki i nie kontynuuje ustaleń z matką, że będzie jej bezpośrednio przekazywała środki finansowe na ten cel.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że odnośnie spełnienia ostatniej przesłanki tj. istnienia po stronie pozwanych wiedzy bądź możliwości dowiedzenia się przez nich, że dłużnicy dokonali czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela zauważyć należy, że w niniejszej sprawie ma zastosowanie art. 528 kc. Zgodnie z tym przepisem, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową nieodpłatnie, wierzyciel zostaje zwolniony z obowiązku wykazywania złej wiary osoby trzeciej, o której mowa w art. 527 § 1 k.c. Innymi słowy, badanie świadomości osoby trzeciej co do pokrzywdzenia wierzycieli wskutek dokonanej czynności o charakterze nieodpłatnym, jest zbędne, bowiem nawet w przypadku przyjęcia, iż nie wiedziała o pokrzywdzeniu, tak jak podnoszą to w toku postępowania pozwani, czynność prawna jest bezskuteczna, o ile zająd pozostałe przesłanki z art. 527 k.c. Zatem nawet jeśli pozwani, nie wiedzieliby o istniejących wierzytelnościach, to i tak treść art. 528 k.c. oraz art. 527 § 3 k.c. działa na korzyść powódki, pozwalając w niniejszym przypadku uwzględnić jego roszczenie. Ugruntowany jest w orzecznictwie i doktrynie pogląd, że w sytuacji, gdy bezpłatne korzyści przypadają osobom bliskim dłużnika, należy zastosować wyłącznie art. 528 k.c. jako przepis dalej idący, z pominięciem art. 527 § 3 k.c., a wnioski dowodowe zmierzające do obalenia domniemanie z art. 527 § 3 k.c. winny ulec oddaleniu jako dotyczące faktów niemających znaczenia dla sprawy (zob. M. Pyziak-Szafnicka (w:) System..., t. 6, s. 1271; P. Machnikowski (w:) Kodeks..., s. 950). Pogląd ten prezentowany jest także w orzecznictwie, gdzie przyjęto, że art. 528 k.c. statuuje surowsze przesłanki uznania czynności za bezskuteczną, niż czyni to § 3 art. 527 k.c. Jeżeli zatem drugi z wymienionych przepisów dostatecznie pewnie usprawiedliwia żądanie strony powodowej, to odwoływanie się do pierwszego z nich jest bezprzedmiotowe (wyrok SN z dnia 8 grudnia 2005 r., II CK 309/05, LEX nr 188551).

Powódka udowodniła dochodzone roszczenie zarówno co do zasady, jak i co do wysokości, czyniąc zadość wymogom z art. 6 kc, natomiast pozwani nie poparli swoich twierdzeń żadnymi obiektywnymi dowodami, które zasługiwałyby na uwzględnienie. Ich wyjaśnienia były subiektywne i zmierzały wyłącznie do przedłużenia sprawy, tak jak i trudności z przeprowadzeniem dowodu z zeznań świadka A. S., która kilkakrotnie nie stawiała się na wyznaczone terminy rozpraw. Także problemy z ustaleniem miejsca faktycznego pobytu pozwanego M. S. skutkowały wydatkami w postaci ustanowienia kuratora do reprezentowania jego interesów. Także uczestnicząc ju z osobiście w sprawie, pozwany ten

nie przedstawił dowodów na poparcie swoich twierdzeń. Jego wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania w miejscu pobytu w B., w drodze pomocy prawnej, został uwzględniony. Dlatego kolejny jego wniosek o przesłuchanie bezpośrednio przed Sądem orzekającym zmierzał wyłącznie do przedłużenia postępowania i w konsekwencji nie zasługiwał na uwzględnienie, ponieważ w żaden sposób nie naruszył zasady bezpośredniości.

Mając powyższe na uwadze należało uznać, że zostały spełnione przesłanki roszczenia paulińskiego. Dlatego powództwo wobec pozwanych D. S. i M. S. należało uwzględnić orzekając jak w wyroku. Należało przy tym oznaczyć czynność prawną przez podanie jej rodzaju, istotnej treści, przedmiotu majątkowego, do którego ona się odnosi, stron czynności (dłużnika i osoby trzeciej) oraz innych indywidualizujących ją danych, w tym także wskazanie ograniczenia odpowiedzialności solidarnej dłużniczki z W. L., co wynikało z nakazu zapłaty szczegółowo opisanego w treści orzeczenia. Wskazano też przysługującą powódce wierzytelność , która w żądaniach zawartych w obu połączonych następnie pozwach określona została jako wierzytelność główna wraz z odsetkami za opóźnienie i kosztami procesu. Jednocześnie w obu pozwach wskazane zostały wartości przedmiotu sporu, a w takiej sytuacji kwotę chronionej wierzytelności wyznacza wartość przedmiotu sporu, co znalazło odzwierciedlenie w wyroku. I było zgodne z obowiązującymi przepisami prawa (art. 527 kc) oraz linią orzecznictwa. (patrz m. in. wyrok Sądu najwyższego z 12.01.2007r., w sprawie IV CZ 105/06, nie publ.) Uwzględnienie powództwa w tym zakresie oznacza bowiem, że wierzyciel może z pierwszeństwem przed wierzycielami osoby trzeciej, dochodzić zaspokojenia tej wierzytelności z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły (art. 532 k.c.). Przedmiotem ochrony jest tu zatem wierzytelność powoda, która nie mogła zostać zaspokojona na skutek krzywdzącej wierzyciela czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z osobą trzecią i wierzytelność ta, określona kwotowo, stanowi wartość przedmiotu sporu, zgodnie z zasadami art. 19 § 2 i art. 20 k.p.c.

Jak wskazano powyżej uwzględniono również, że odpowiedzialność A. S. z nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym z weksla Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 7 września 2016 r. w sprawie I Nc 498/16 jest solidarna z W. L..

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kierując się zasadą art. 98 § 1,3,4 kpc Sąd zasądził od pozwanych D. S. i M. S. na rzecz powoda in solidum kwotę 26.829,70 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na zasądzona z tego tytułu kwotę składa się uiszczona opłata od obu pozwów, należne wynagrodzenie pełnomocnika powódki zgodnie ze złożonym przez stronę powodową spisem kosztów, w tym koszty przejazdu pełnomocnika na rozprawy (w łącznej kwocie 4.643,70 zł) oraz opłatę skarbową 17 zł w każdej z połączonych spraw (łącznie 34 zł). Połączenie kilku oddzielnych spraw cywilnych w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (art. 219) nie pozbawia spraw ich odrębności. Zwrot kosztów procesu przysługuje więc uprawnionej stronie odrębnie w każdej z połączonych spraw (zob. postanowienie SN z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 164/11, LEX nr 1254636). Natomiast ze złożonego spisu kosztów Sąd nie uwzględnił kwoty 34 zł tytułem jako podwójnej opłaty od pełnomocnictwa, albowiem zgodnie z art. 98 § 1 kpc strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony strony reprezentowanej przez adwokata podlega zaliczeniu wydatek poniesiony przez nią w związku z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego ustanowienie pełnomocnika. Koszty jednoczesnego korzystania z pomocy kilku adwokatów (radców prawnych, rzeczników patentowych, doradców restrukturyzacyjnych) mają natomiast za sobą ustawowe domniemanie niezbędności tylko w granicach kosztów jednego adwokata.

Natomiast na podstawie art. 98 § 1 kpc należało zasądzić od M. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) Spółki komandytowej w W. kwotę 490 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, a na podstawie art. 113 w zw. z art. 83 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U.2019.785 t.j.) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łomży kwotę 6.642 zł tytułem wydatków poniesionych tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa w związku z ustanowieniem kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu tego pozwanego, co wprawdzie nastąpiło na wniosek strony powodowej, która jednak nie wykonała zarządzenia wzywającego do uiszczenia zaliczki na ten cel, co skutkowało tymczasowym pokryciem tych wydatków z sum budżetowych. Obecnie jednak nie ma żadnych podstaw faktycznych ani prawnych, aby przy zapadłym

rozstrzygnięciu i przegraniu sprawy przez pozwanego wydatki te ponosiła strona powodowa, która wygrała sprawę, a tym bardziej Skarb Państwa.